[2018] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1278

ਅਸੀਰ ਜਮਾਲ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰ. 137 ਆਫ 2018)

27 ਸਤੰਬਰ, 2018

[ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ., ਏ. ਐਮ. ਕਾਹਨਵਿਲਕਰ ਅਤੇ ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ, ਜੇਜੇ.]

ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005: ਧਾਰਾ 6(1) ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ - ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਪੰਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਜੋ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹਨ - ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਕਈ ਰਾਜ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮ, 2012 r.5 ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਲਾਈਨ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ (ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ.) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ - ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਢੰਗ (ਢੰਗਾਂ) ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਗੋਂ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਗਿਆਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਹੂਲਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉੱਨਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮ, 2012 - r.5 ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਟੀਸ਼ਨ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜ ਸਾਲ 2012 ਤੋਂ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਆਰਟੀਆਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਦ ਵਿਜ਼ੂਅਲੀ ਹੈਂਡੀਕੈਪਡ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਆਈ) ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰੇਲ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਆਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 10][1283-F-H]

2. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮ, 2012। ਨਿਯਮ 5 ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ (ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ.) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12, 13][1284- ਬੀ; 1285- ਸੀ-ਡੀ]

ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਸਕੱਤਰ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ ਬੰਗਾਲ ਐਂਡ ਹੋਰ (1995) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 161: [1995] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1036; ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਐਂਡ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਘ (2004) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 476: [2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 232 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹਵਾਲਾ

[1995] 1 ਐਸਸੀਆਰ 1036 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
[2004] 1 ਐਸਸੀਆਰ232 ਪੈਰਾ 1 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2018 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 598।

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ)

ਕੇ. ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਏਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪਿੰਕੀ ਆਨੰਦ, ਏਐਸਜੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਧਵੀ ਦੀਵਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇਸ਼ਮੁਖ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਅਸੀਰ ਜਮਾਲ (ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਇਨ-ਪਰਸਨ)।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਦੀਪਕ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਸੀਜੇਆਈ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

1. ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ, ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਟੀ.ਐਸ. ਇਲੀਅਟ ਨੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਜੋ ਬੁੱਧੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗਿਆਨ ਅਸੀਂ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ?" ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਿਆਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਜਾਂ ਸੁਆਦ ਗੁਆਉਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਜ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 19(1)(ਏ) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਕੱਤਰ, ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਕਟ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ।1 ਅਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ ਫਾਰ ਸਿਵਲ ਲਿਬਰਟੀਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ।2

2. ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਲੱਖਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬਾਲਗ ਹਨ ਅਤੇ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਹਨ।

3. ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 (ਸੰਖੇਪ ਲਈ,,, ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨਪੜ੍ਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਅਪੰਗਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧ ਨੇਤਰਹੀਣ ਅਤੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਨ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਆਰਥੋਪੀਡਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੱਕ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਭਾਰਤ ਸੰਘ, ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸ਼ਾਸਤ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਨਪੜ੍ਹ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੰਗੀ ਹੈ।

4. ਅਸੀਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ਼੍ਰੀ ਅਸੀਰ ਜਮਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਚਾਰਟ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।

5. ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਲਈ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ, ਹਰੇਕ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸੂਚਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਗਠਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ।

ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਗਣਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ;

ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਸੂਚਿਤ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਅਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਇਸਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ;

ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕੁਸ਼ਲ ਕਾਰਜਾਂ, ਸੀਮਤ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਸਰਵੋਤਮ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਗੁਪਤਤਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ;

ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਆਦਰਸ਼ ਦੀ ਸਰਵਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇਹਨਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ;

ਹੁਣ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

6. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(j) "ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"(j) "ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ-

(i) ਕੰਮ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ, ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ;

(ii) ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਨੋਟਸ, ਐਬਸਟਰੈਕਟ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈਣਾ;

(iii) ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣਾ;

(iv) ਡਿਸਕੇਟ, ਫਲਾਪੀ, ਟੇਪ, ਵੀਡੀਓ ਕੈਸੇਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਿੰਟਆਊਟ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡਿਵਾਈਸ ਵਿੱਚ ਸਟੋਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ"

7. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

"6. ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ। (1) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ

ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਉਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ-

(ਏ) ਕੇਂਦਰੀ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸਬੰਧਤ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ;

(ਅ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ

ਸਹਾਇਕ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ,

ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੀ ਬੇਨਤੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਵਾਜਬ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਿੱਜੀ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(3) ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ,-

(i) ਜੋ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ

(ii) ਜਿਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਨੇੜਿਓਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ,

ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅਜਿਹੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜੋ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਜਿਹੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ।"

8. ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ, ਨੇ ਧਾਰਾ 6(1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੀ ਵਾਜਬ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਘਟਾਏ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ।

9. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(3) ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਢੁਕਵੇਂ ਸਮਰੱਥ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

10. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ

ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਜਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਨੇ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਰਾਜ ਸਾਲ 2012 ਤੋਂ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਆਰਟੀਆਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮੈਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਦ ਵਿਜ਼ੂਅਲੀ ਹੈਂਡੀਕੈਪਡ ਨੂੰ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਬ੍ਰੇਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਨੇਤਰਹੀਣ ਨਾਗਰਿਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ (ਆਰਟੀਆਈ) ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬ੍ਰੇਲ ਲਿਪੀ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈਆਂ। ਆਡੀਓ ਫਾਈਲਾਂ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਚਾਰਟ ਤੋਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਰਟੀਆਈ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੱਕ ਟੋਲ ਫ੍ਰੀ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਈ ਹੈਂਟਲਾਈਨ ਨੰਬਰ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੋਰਟਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਫੀਡਬੈਕ ਲਈ ਇੱਕ ਹੈਲਪ ਡੈਸਕ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਨੰਬਰ 011-24622461 ਹੈ।

12. ਅਗਲੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ। ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮ, 2012। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 3, 4, 5 ਅਤੇ 6 ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:-

"3. ਅਰਜ਼ੀ ਫੀਸ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 6 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦਸ ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ, ਅਨੁਲੱਗਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਲੋਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦਾ ਪਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਬਦ ਹਨ।

4. ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀਸ।- ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (I) ਅਤੇ (5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਫੀਸ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਰਥਾਤ:-

(ਏ) ਏ-3 ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਪੰਨੇ ਲਈ ਦੋ ਰੁਪਏ;

(ਬੀ) ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਦੀ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਕੀਮਤ;

(ਸੀ) ਨਮੂਨਿਆਂ ਜਾਂ ਮਾਡਲਾਂ ਲਈ ਅਸਲ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਕੀਮਤ;

(ਡੀ) ਪ੍ਰਤੀ ਡਿਸਕੀਟ ਜਾਂ ਫਲਾਪੀ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ;

(ਈ) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਮਤ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਨੇ ਦੋ ਰੁਪਏ;

(ਐੱਫ) ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘੰਟੇ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਅਗਲੇ ਘੰਟੇ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਅੰਸ਼ ਲਈ 5 ਰੁਪਏ ਦੀ ਫੀਸ; ਅਤੇ

(ਜੀ) ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਡਾਕ ਚਾਰਜ ਦਾ ਇੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਪੰਜਾਹ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ।

5. ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਤੋਂ ਛੋਟ। ਨਿਯਮ 3

ਅਤੇ ਨਿਯਮ 4 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ।

6. ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:-

(ਏ) ਨਕਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਹਾਇਕ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਰਸੀਦ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ; ਜਾਂ

(ਬੀ) ਡਿਮਾਂਡ ਡਰਾਫਟ ਜਾਂ ਬੈਂਕਰ ਚੈੱਕ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਲੇਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਯੋਗ ਭਾਰਤੀ ਡਾਕ ਆਰਡਰ ਦੁਆਰਾ; ਜਾਂ

(ਸੀ) ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਲੇਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਫੀਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਉਪਲਬਧ ਹੈ।"

13. ਨਿਯਮ 5 ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬਿਨੈਕਾਰ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ (ਬੀ.ਪੀ.ਐਲ.) ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਕਤ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਆਲੋਚਨਾ ਕਿ ਇਹ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ।

14. ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਢੰਗ (ਤਰੀਕਿਆਂ) ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸਗੋਂ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਵੀ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪਾਹਜ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨੇਤਰਹੀਣ ਵਿਅਕਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਜਾਜ਼ਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸਹੂਲਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਸ਼ਕਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਉੱਨਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀ, ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ, ਉਪਲਬਧ ਔਨਲਾਈਨ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ/ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰੇਗੀ।

15. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ